

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat

af 19. europaudvalgsmøde

Dato: onsdag den 16. januar 2019

Tidspunkt: kl. 11.15

Sted: vær. 2-133

Til stede: Erik Christensen (S), formand, Kenneth Kristensen Berth (DF), næstformand, Jan E. Jørgensen (V), Peter Hummelgaard Thomsen (S), Søren Søndergaard (EL), Rasmus Nordqvist (ALT) og Sofie Carsten Nielsen (RV).

Desuden deltog: udenrigsminister Anders Samuelsen.

Punkt 1. Rådsmøde nr. 3668 (udenrigsanliggender) den 21. januar 2019

EUU alm. del (18) – bilag 292 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren lagde ud med at sige, at alle punkter var til orientering, og de punkter, han ikke nævnte, var medlemmerne velkomne til at tage op til drøftelse.

1. Desinformation

– *Politisk drøftelse*

JOIN (2018) 0036

Rådsmøde 3668 – bilag 1 (samlenotat side 2)

Rådsmøde 3667 – bilag 2 (senest behandlet ved skriftlig forelæggelse af rådsmøde almindelige anl. 8/1-19)

Udenrigsministeren: Imødegåelsen af desinformation er set fra min stol det tungeste punkt på dagsordenen for rådsmødet på mandag. Bagtæppet for drøftelsen er en EU-enighed om, at EU skal styrke indsatsen mod en udfordring, der søger at undergrave vores frie og oplyste offentlige debat samt udhule tilliden til vores demokratiske institutioner. Kort sagt: En trussel mod vores demokrati, som kræver, at EU handler i fællesskab.

Den styrkede indsats skal både ske på vores egen banehalvdel og i vores nær-områder. På mødet i Rådet for Almindelige Anliggender den 8. januar drøftede

vi indsatsen på egen banehalvdel. Her blev særlig desinformation som led i statslige påvirkningskampagner fremhævet som en voksende udfordring. Flere pegede på sårbarheden op til det kommende europaparlamentsvalg. Og fra et nationalt perspektiv kan jeg tilføje folketingsvalget som en valgproces, vi må og skal beskytte.

På EU-plan indebærer det en hurtig opfølgning på Kommissionens og den høje repræsentants handlingsplan mod desinformation. Blandt planens tiltag kan nævnes oprettelsen af et fælles EU-system til hurtig varsling ved mistanke om desinformationskampagner, og at EU samlet skal stå stærkere i den nødvendige dialog med de store tech-platforme.

På det kommende rådsmøde retter vi blikket mod den eksterne dimension af handlingsplanen: EU-indsatser i nærområderne mod øst, syd og på Vestbalkan. Tingene hænger sammen.

Jeg vil presse på for, at EU har et højt ambitionsniveau og forfølger en trusselsbaseret tilgang. Vi skal følge initiativerne i handlingsplanen til dørs og sætte tunge ind, hvor udfordringen er størst. Det indebærer, at EU især styrker indsatsen mod russiske påvirkningskampagner, herunder cyberangreb.

Vi skal både blive bedre til at identificere påvirkningskampagner og sætte ind over for dem. Dertil skal vi sørge for, at EU koordinerer sit arbejde på området med NATO og andre internationale organisationer.

Endelig vil jeg bakke op om, at EU fremmer erfaringsudveksling og samarbejder med faktatjekkere, forskere, civilsamfundet, og erhvervslivet.

Kenneth Kristensen Berth var bekymret over en tilgang som f.eks. Tjekkiets, der mener, at staten skal udvælge, hvad der er rigtige og falske nyheder og fjerne de falske. Hvad var ministerens holdning? Der var lagt op til, at initiativet ikke skulle omfatte satire, men hvordan sonderer man mellem producerede falske nyheder og produceret satire? Der er jo forskel på, hvad folk synes er sjovt. Ministeren havde nævnt, at man skulle samarbejde med faktatjekkere – hvem var de? East StratCom-taskforcen havde identificeret 4.500 sager, men hvor mange af dem vedrørte Danmark? Var der nogle, der udgjorde en reel trussel for Danmark?

Søren Søndergaard spurgte, om der var andre desinformationstrusler end dem, der kom fra Rusland. I så fald hvilke?

Rasmus Nordqvist spurgte, om der var lavet en fuld handlingsplan for de handlinger, som medlemslandene skulle foretage. Hvilke skridt skulle man tage fra dansk side? Og hvor langt var man nået med arbejdet? Ministeren kunne eventuelt sende et skriftligt svar.

Udenrigsministeren svarede Søren Søndergaard, at både og han forsvarsministeren på et pressemøde havde understreget, at der ikke var eksempler på store desinformationskampagner mod Danmark, men at man ved rettidig omhu ville søge at undgå den situation. Skulle det ske, ville man have noget at svare igen med – og ikke ved antipropaganda. Der var eksempler på desinformations-trusler f.eks. på Balkan, i det sydlige Europa, ligesom de også havde været diskuteret under det amerikanske og det franske valg. Der stod ikke kun russere bag, men Rusland var identificeret som den største aktør i forhold til Danmark. Danmark skulle selvfølgelig arbejde i forsvar for ytringsfriheden, og ikke kun regeringer, men også medier, civilsamfund og virksomheder skulle tage del i arbejdet. En EU-ramme skulle udgøre et koordineret samarbejde, der ville være i stand til at agere.

Søren Søndergaard gav som eksempel, at man nogle måneder tidligere kunne læse i Jyllands-Posten, at 20.000 bevæbnede flygtninge stod på grænsen til Europa. Regeringen hverken be- eller afkræftede. Altinget kom frem til, at oplysningerne muligvis kom fra det østrigske udenrigsministerium, hvilket ministeriet ikke dementerede. Han havde selv måttet bede regeringen om at henvende sig til den østrigske regering for at få en afklaring. Svaret lød, at der ikke eksisterede noget belæg for den nyhed, der var bragt i Jyllands-Posten. Det var ren desinformation spredt ud over Europa. Han forlangte ikke, at regeringen skulle have taget stilling til, om oplysningerne var sande, men hvis den virkelig ønskede at gøre noget ved desinformation, burde den have henvendt sig til østrigerne på eget initiativ. Han var bekymret for risikoen for at stirre sig blind på Rusland som den eneste trussel.

Udenrigsministeren syntes, at det var en godt eksempel på en sag. Ham bekendt havde det russiske medie Sputnik spredt historien, og derfra havde den forplantet det sig til Østrigs største avis, Kronen Zeitung. Den var efter sigende hurtigt blevet pillet af igen. Eksemplet illustrerede, at der også bør være et tæt samarbejde medierne imellem for at finde frem til en afklaring. Så vidt han huskede, var der reelt tale om 5.000 flygtninge i Bosnien, hvoraf kun få var bevæbnede. Ministeren kunne konkludere, at den reelle trussel kommer fra store medier som Sputnik, der har succes med at sprede historier som denne. Jyllands-Posten havde vist opfanget den i en nyhedsoversigt, og på den måde var den blevet spredt yderligere.

Ministeren svarede Rasmus Nordqvist, at Danmark havde været meget involveret i handlingsplanens elementer. Hvis udvalget var interesseret, kunne han sende uddybende information om de danske aftryk, der var sat på planen, og om, hvad status var.

Kenneth Kristensen Berth ville sende skriftlige spørgsmål til ministeren som opfølgning på dem, han havde stillet tidligere. Dog var han nødt til at vide, hvilken rolle udenrigsministeren så den danske stat varetage? Så længe den udøves inden for lovens rammer, skal staten ikke blande sig ytringsfriheden. Her bevægede man sig ind på et område, hvor man risikerer, at staten skal spille en aktiv rolle i at bekæmpe det, som man ville definere som desinformation.

Rasmus Nordqvist sagde som opfølgning på ministerens svar, at han var mere interesseret i at høre, hvordan Danmark ville håndtere handlingspunkterne. Hvordan havde regeringen f.eks. tænkt sig at udrulle europæiske værdier, uden at det blev statspropaganda?

Søren Søndergaard mente, at det bemærkelsesværdige ved historien var, at det østrigske udenrigsministerium ikke dementerede den. Det fik Jyllands-Posten til at fastholde den. Sandheden kom først frem, da udlændinge- og integrationsministeren på hans opfordring stillede et spørgsmål om sagen til østrigerne. Man kunne udlægge det som, at den østrigske regering havde været part i en misinformationskampagne – eller at den i hvert fald ikke havde stoppet den. Denne sag havde altså ikke noget med russerne at gøre. Man kunne mene, at man ikke skal berøre emnet overhovedet, fordi man let bliver part i noget eller – som han selv hældte til – at man ikke skal fremlægge holdninger til noget, kun oplysninger. Der var behov for en grundigere diskussion af emnet.

Udenrigsministeren var åben over for en bredere debat om emnet. I september 2018 havde regeringen fremlagt en handlingsplan med 11 punkter, der viste, at den tog emnet meget alvorligt og ønskede handling på området. Her var det med fokus på de kommende to valg: europaparlamentsvalget og folketingsvalget. Historien i Jyllands-Posten var et godt eksempel på, at et vågent medie som Altinget kan være med til at belyse en sag. Den var også et eksempel på, at stater – her den østrigske – spiller en rolle. Man kunne måske mene, at den danske regering skulle have taget initiativ til en afklaring, men der var i hvert fald ingen tvivl om, at der skulle en afklaring til. Med til eksemplet hørte også det russiske ophav. Man kunne altså skrive en afhandling om bare denne ene sag – og der var flere af dem og ville komme flere til. Af den grund var det vigtigt at sætte fokus på udfordringen.

Han gav Kenneth Kristensen Berth ret i, at statens rolle i denne sammenhæng var et farligt felt at begive sig ind på. Skulle det var de frie ytringers rum, skulle

man bede medier om at tage sig sammen og private virksomheder om at være vågne, eller skulle staten spille en rolle? Han mente, at staten skulle spille ind her, ellers kan man i 11. time før et valg risikere, at det bliver voldtaget udefra. Det ville blive vendt mod regeringen: Hvorfor gjorde I ikke noget? Men det var ikke et sort-hvidt spørgsmål. Det er klart, at ytringsfriheden skal forsvares, men der var alt fra oplagte eksempler desinformation til historier, som har karakter af politisk polemik og satire. Ministeren kunne fortælle, at der i forbindelse med kommunalvalgskampagnen var spredt et billede af ham med teksten: "Folk på kontanthjælp skal ikke have stemmeret". Det var umuligt at fjerne, for hvis hans respons var, at det ikke var hans holdning, kunne ophavsmanden slå på, at det var satire; bare sjov.

Søren Søndergaard kvitterede for den seriøse tilbagemelding fra ministeren.

2. EU-LAS

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3668 – bilag 1 (samlenotat side 4)

Udenrigsministeren: På rådsmødet skal vi også forberede to ministermøder mellem EU og henholdsvis Den Arabiske Liga og ASEAN. Lad mig kort knytte et par kommentarer til forberedelsen af udenrigsministermødet mellem EU og Den Arabiske Liga den 4. februar, som udgør en trædesten inden topmødet mellem de to parter den 24. februar.

Fra EU's side vil vi især lægge vægt på at drøfte migration, terrorbekæmpelse, regional stabilitet og vækst og jobskabelse. Fra modpartens side forventes fokus på investeringer og styrket økonomisk samarbejde. Jeg er sikker på, at vi finder en model, der tager hensyn til begge parter præferencer.

Ud over indhold vil form også være i fokus på mandag. Hvem der deltager fra Den Arabiske Ligas side, er nemlig ikke uden faldgruber. Det kan virke lidt procestungt, at 28 EU-udenrigsministre skal diskutere en deltagerliste, men sagens kerne er, at mødet ikke må kunne udnyttes af aktører som Syrien eller Sudan. Derfor forudser jeg bred EU-enighed om, at vi over for Den Arabiske Liga vil gøre gældende, at deltagelse af Syriens præsident Assad ikke ligger i kortene. Det samme gælder for Sudans præsident Bashir.

Kenneth Kristensen Berth var med på, at man kan ønske flere regimer repræsenteret i Den Arabiske Liga hen, hvor peberet gror, men ikke at ville mødes med dem, forekom ham underligt. I samlenotatet stod der, at det kunne "udlægges som en diplomatisk anerkendelse af Assadregimet, hvis man møder dem." Hvornår havde Danmark besluttet, at Assad ikke længere udgør den legitime ledelse af Syrien, og hvornår var Udenrigspolitisk Nævn blevet orienteret om det? Hvis man ikke ville i dialog med den syriske regering, hvordan ville man så påbegynde en tilbagesendelse af syriske flygtninge? Nu, hvor der var fred i langt størstedelen af Syrien, mente Dansk Folkeparti, at de fleste – for ikke at sige alle – syrere, der var kommet til Danmark siden 2015, skulle hjemsendes hurtigst muligt.

Søren Søndergaard spurgte, hvorfor spændingerne mellem Tyrkiet og Syrien ikke var nævnt. Vurderede ministeren, at de ikke var relevante? Havde man fået en underhåndsgaranti for præsident Erdogan om et stop for angreb i Syrien eller i besættelsen af Afrin? Eller skyldtes det den sædvanlige frygt for at genere Tyrkiet?

Rasmus Nordqvist mente, at det nødvendigt at holde øje med, at den syriske deltagelse ikke pludselig blev en blåstempling af Assad. Man skulle stadig se langt efter fred i Syrien.

Udenrigsministeren svarede Søren Søndergaard, at det var muligt, at Syrien ville blive drøftet på et møde i Den Arabiske Liga i marts 2019 – altså efter EU-LAS-topmødet. Overvejelser om at genoptage Syrien før EU-Den Arabiske Liga-mødet ville kræve en alvorlig drøftelse i EU om, hvorvidt man så ville ønske at deltage. Han ville ikke lægge skjul på, at han selv ville være skeptisk. Linjen i forhold til Assad var, at man ikke kan se ham som del af en langsigtet politisk løsning. Der havde ikke været danske diplomater i landet siden 2012, hvilket var et meget godt pejlemærke for forholdet til Syrien. Der var nogle lokalansatte, der hjælper ved fact finding-missioner og foretager vurderinger af, hvornår man kan sende folk tilbage til Syrien.

Ministeren var enig i, at man skulle være meget opmærksom på forholdet mellem Tyrkiet og Syrien og på, hvad der foregår i den nordlige del af Syrien. Om mandagen ville man drøfte forberedelsen af EU-udenrigsministermøde, og Syrien var på dagsordenen for mødet i Det Udenrigspolitiske Nævn den kommende fredag.

Søren Søndergaard påpegede, at han ikke havde mulighed for at forholde sig til andet end de mødepapirer, hvor der stod, at der skulle holdes et møde i Bruxelles med henblik på at forberede udenrigsministermødet mellem EU og Den Arabiske Liga. Her var grænsestridighederne mellem Iran og Saudi-Arabien nævnt, men der stod intet om Tyrkiet, Syrien, Kurdistan etc. Hvorfor stod det der ikke, hvis EU ønskede at diskutere noget aktuelt og relevant med ministrene fra Den Arabiske Liga? Skulle man læse teksten og så gætte på, hvad regeringen i øvrigt mente var relevant? Nu havde ministeren så forsikret ham om, at det var relevant, og at han ville tage det op. Det var han glad for. Så manglede man bare en klar linje på den danske position – f.eks. besættelsen af Afrinområdet. Der burde være mere klare udtalelser fra regeringen end det, ministeren havde sagt, men det kunne man tage ved anden lejlighed.

Udenrigsministeren sagde, at man kunne diskutere, om det specifikt skulle have været skrevet ind, at også Syrien og Tyrkiet ville blive taget op. Han ville under alle omstændigheder gerne tage emnet med videre, og der var ingen tvivl om, at Syrien ville blive bragt op.

3. EU-ASEAN

– *Politisk drøftelse/Rådskonklusioner*

JOIN (2015) 0022

Rådsmøde 3668 – bilag 1 (samlenotat side 6)

Rådsmøde 3400 – bilag 4 (senest behandlet ved skriftlig

forelægning af rådsmøde udenrigsanliggender 22/6-15)

Ministeren havde ingen kommentarer til dette punkt, men besvarede spørgsmål fra udvalget.

Søren Søndergaard henviste til, at Danmark for nylig var indtrådt i FN's Menneskerettighedsråd. Respekten for menneskerettighederne skal tages op i alle sammenhænge. Så ville man fra dansk side rejse spørgsmålet om rohingyaerne i forbindelse med EU-ASEAN-topmødet for at få en garanti for, at de kan vende sikkert tilbage, og at al forfølgelse stopper? Han opfordrede i øvrigt regeringen til ved samme lejlighed at forhøre sig om sagen om Sombath Somphone, organisatoren, der samlede laotiske landarbejdere mod landgrapping fra primært Kina. Han deltog i et ngo EU-ASEAN-topmøde og betalte efterfølgende prisen ved at forsvinde i 2012. Ville regeringen benytte lejligheden til at forhøre sig over for de laotiske myndigheder for at få en forklaring på hans forsvinden?

Udenrigsministeren noterede sig de sager, der blev taget op af Søren Søndergaard og sagde, at der ville blive taget konkrete sager op i det videre arbejde. Det var bekymrende at være i strategisk partnerskab med en region, hvor demokrati og menneskerettigheder er på tilbagetog, som det var tilfældet i flere sydøstasiatiske lande såsom Thailand, Cambodia, Myanmar etc. Det gjorde EU og Danmark også opmærksom på, når man mødtes med dem bilateralt og i UNCHR. EU var en vigtig handelspartner for flere ASEAN-lande, og handelspolitikken blev brugt som redskab til at sikre arbejdstagerrettigheder og respekt for menneskerettighederne. Mere regelmæssig interaktion på højt politisk niveau gennem et strategisk partnerskab ville selvfølgelig også give muligheder for, at handelsrelationer i endnu højere grad kunne føre til større indflydelse på den sociale og politiske udvikling gennem kritisk politisk dialog.

Søren Søndergaard kvitterede for ministerens udtalelse om, at en række konkrete sager ville blive taget op på mødet.

4. Eventuelt

Udenrigsministeren: Til sidst vil jeg gerne orientere udvalget om to sager på rådsmødet, der godt nok ikke skal drøftes, men hvor Danmark også har været aktiv, og som har haft udvalgets interesse.

Sammen med Storbritannien, Tyskland, Frankrig, Sverige og Holland er Danmark medforslagsstiller på en ny udvidelse af EU's Syriensanktioner, som jeg forventer, at vi vedtager på mandag. Udvidelsen går på en række personer og entiteter, som økonomisk understøtter det syriske regime, særligt inden for ejendomssektoren.

Danmark støtter forslaget for at sende et klart signal til det syriske regime og dets støtter om, at vi ikke vil acceptere politiske eksproprieringer og demografisk omkalfatring, som er en af regimets måder at undertrykke civilbefolkningen på.

Herudover arbejder Danmark sammen med bl.a. Frankrig, Tyskland og Storbritannien på at få vedtaget nye EU-rådskonklusioner om Iran. Seneste rådskonklusioner om Iran er fra 2016. Der er jo sket meget siden da.

Formålet med de nye rådskonklusioner er set med danske øjne at indramme EU's bredere, balanceret Iranpolitik, som både reflekterer de positive og negative aspekter af EU's forhold til landet.

På den ene side bør rådskonklusionerne således fremhæve EU's målsætning om at samarbejde med Iran på områder af fælles interesse. Navnlig bør de bekræfte EU's fortsatte støtte til atomaftalen og bestræbelser på at bevare aftalen og samhandlen mellem EU og Iran. De bør eksempelvis også byde Irans fortsatte forpligtelser på antihvidvask velkommen.

På den anden side bør konklusionerne klart understrege, at EU siger fra over for Irans uacceptable handlinger i Europa. Herudover bør de adressere Irans destabiliserende adfærd i regionen, landets ballistiske missilprogram og menneskerettighedssituation.

Opdaterede rådskonklusioner vil gå hånd i hånd med de målrettede Iran-sanktioner, som EU vedtog den 8. januar, efter et særligt tæt dansk-fransk parløb. For at vedtage rådskonklusioner skal EU-landene i sagens natur være enige. Jeg forventer ikke, at de vedtages på mandag, men så vil vi arbejde for, at vi kommer i mål på et snarligt rådsmøde.

5. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Mødet sluttede kl. 12.15